

► **Seier:** Sykehuset Innlandet tar tilbake ambulansedriften

Side 7

► **Krav:** Boligmarkedet må reguleres

Side 7

– Bruk penga fornuftig

FOTO: ELISABETH GRANØIEN

Dårlig råd? Hvordan kan det ha seg at de tillitsvalgte i så mange kommuner må kjempe mot nedskjæringer og oppsigelser – når tallene viser at de rødgrønne har styrket kommuneøkonomien?

Side 4–5

Brudd i forhandlingene

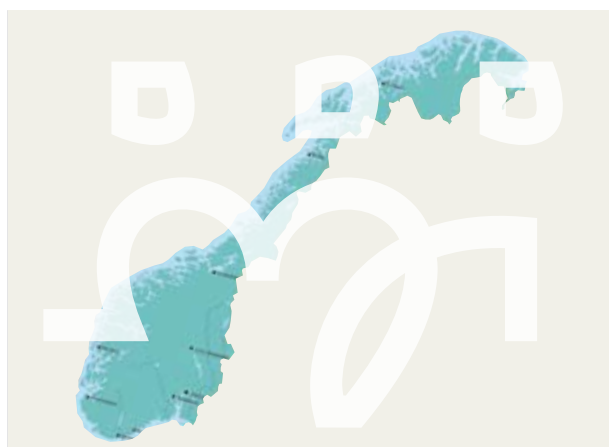
Da fristen løp ut den 30. april, hadde forhandlerne i stat og kommune venta forgesves på et utspill fra staten om ny tjenstepensjonsordning for de ansatte. Uten tilbud ble det brudd, og oppgjøret gikk til mekling.

Side 3

ILL.: FOTO: PHOTODISC

Til felts for heltid

Fagforbundet støvsuger landet for ulovlig vikarbruk, deltid og midlertidig tilsetning. Ordner ikke kommunene opp, blir det rettssaker på løpende bånd.

Side 3 og 6

Størst i LO

11.–15. mai er det LO-kongress. Fagforbundets delegater utgjør nærmere en tredel av hele kongressen. De presenteres i et eget bilag som kan tas ut.

Midten

Stemmer rødgrønt

Arbeiderpartiet er den store vinneren blant Fagforbundets medlemmer, men Fremskrittspartiet gjør det bedre enn før. Medlemmene setter kampen mot fattigdom og ufrivillig deltid høyest.

Å jobbe for at ingen skal være fattige i Norge er den viktigste oppgaven til Fagforbundet, ifølge medlemsundersøkelsen. 93 prosent sier det er meget eller ganske viktig. Nesten like viktig er kampen mot ufrivillig deltid.

Undersøkelsen viser også at medlemmene ikke er spesielt opptatt av å jobbe mot privatisering. Det er en sak som først og fremst de tillitsvalgte er opptatt av. Å jobbe for sterkere politisk styring av sy-

kehusene er også en typisk tillitsvalgt-sak.

Usikre unge kvinner

Fagforbundets tradisjonelle standpunkter har minst gjennomslag blant de unge kvinnene som jobber deltid i omsorgsyker. Det er også de som minst grad vet hvem de skal stemme på. Det er blant disse man finner flest som er bekymret for framtida, og det er de som føler seg

minst trygge på at Fagforbundet hjelper dem hvis de trenger det. Tallene er langt fra dramatiske, men det er denne gruppa som er mest usikre på Fagforbundet og dets politiske kampsaker.

Medlemsundersøkelsen er gjennomført blant 1 000 medlemmer. Målet har vært å finne ut mer om medlemmenes tanker om Fagforbundet, holdninger i politiske spørsmål og hva slags medier de bruker.

Støtter regjeringa

Medlemmene slutter opp om den rødgrønne regjeringa. To av tre sier de skal stemme på et av de rødgrønne partiene. Mer enn halvparten av de som har bestemt seg, går for Arbeiderpartiet. SV og

Senterpartiet er små i sammenlikning, med ni prosent for SV og seks prosent for Senterpartiet.

Arbeiderpartivelgeren kan være hvem som helst i Fagforbundet. De gjør det godt i alle seksjonene, uavhengig om folk er ufaglærte, har fagbrev eller har tatt høyere utdanning. Partiets største utfordring er unge velgere som jobber deltid eller ikke har fast stilling. Det er blant disse Ap skårer lavest, og det er også de som i minst grad sier de er godt fornøyd med regjeringas arbeid.

SVs rykte som et akademikerparti bekreftes i denne målingen. Partiet gjør det dårlig blant de ufaglærte, litt bedre blant de med fagbrev og klart best blant de med høyere utdanning. SV er også et ungdomsparti som skårer høyest blant medlemmer under 40.

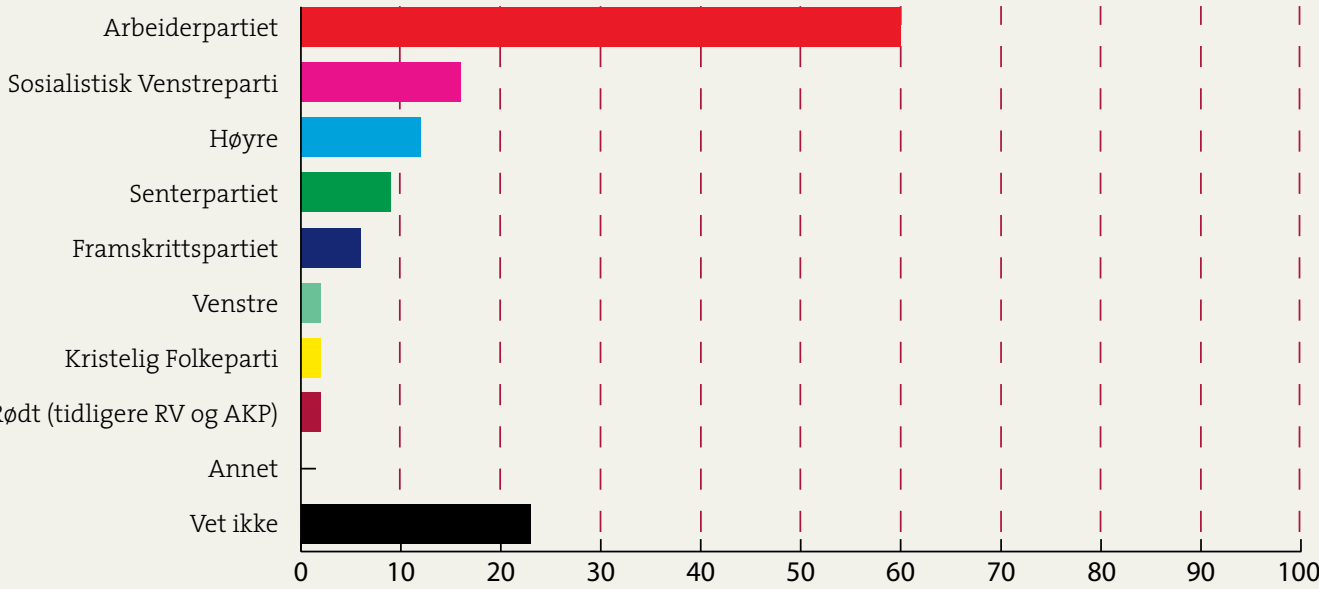
Unge for Frp

Oppslutningen om Fremskrittspartiet er fortsatt klart svakere i Fagforbundet enn den er i resten av befolkningen. Likevel er det seksten prosent av medlemmene som har Frp som førstevalg. Frp er mer populært blant kvinnene enn blant menn, og de gjør det klart best blant medlemmene under 40 år. De gjør det også bedre blant de som ikke har høyere utdanning.

Selv om seksten prosent sier de vil stemme Frp, er det få av dem som mener partiet er best egnet til å sikre et godt arbeidsliv. Bare seks prosent av medlemmene svarer Frp. Ap og SV dominerer totalt – tre av fire sier disse partiene er mest til å stole på i det spørsmålet. Det er altså ganske mange medlemmer som vil stemme Frp, selv om de mener partiet ikke er best til å sikre et godt arbeidsliv.

ANDREAS HALSE | andreas.halse@fagforbundet.no

Hvilke politiske partier mener du er best egnet til å sikre et godt arbeidsliv?

Kamp mot privatisering av vann

Fagforbundet aksepterer ikke at drikkevann betraktes som en salgsvare. Vann er en grunnleggende rettighet som ingen skal kunne profitte på. – Derfor var det viktig å markere oss i Istanbul, sier Stein Gulbrandsen fra Arbeidsutvalget.

Årets vannforum, World Water Forum i Istanbul, var det femte i rekken. Forumet er organisert av World Water Council, der storkapitalistene innen vann har framtreddende posisjoner, blant annet selskaper som Veolia og Suez. Men der storkapitalen er, er også tallrike motstandere av privatisering av vann. Blant disse var en delegasjon på 50 aktivister

anna å halvere andelen av verdens befolkning som er uten reint vann. Den årlige kostnaden for å oppnå dette er ca 35 milliarder amerikanske dollar. Med finanskrisa har regjeringer verden over skiftet fokus fra fattigdom til å redde banker. Den britiske regjeringa brukte 100 milliarder pund på å redde banken Northern Rock. En slik sum alene er nok til halvveis å oppfylle tusenårsmåla.

– De private selskapa Veolia og Suez som er pådrivere for vannprivatisering er også involvert i framveksten av krisa. De har enorm gjeld og opererer i vannsektoren for å tjene penger. Derfor har de ingen rolle å spille i den jobben som må gjøres for å sikre elementære menneskerettigheter. Tilgang på vann er en menneskerett og ikke en vare som noen skal tjene penger på, understreker Stein Gulbrandsen fra Fagforbundet.

Vannkapitalen har regi

Demonstrantene i Istanbul, der fagbeve-

gelsen var godt synlig, mener at forumet er udemokratisk. Arrangøren World Water Council er vannkapitalen som har organisert seg. Rådet har brukt de foregående forumene til å legge slagplaner for hvordan de globale selskapene skal etablere seg med private vann- og avløpssystemer flere steder i verden. For å legitimere dette har de i tillegg invitert parlamentarikere og ministre for å lage en ministererklæring som støtter dem.

– Vi mener at ministere og parlamentarikere ikke skal fatte vedtak i en setting hvor alt er bestemt av «businessorganisasjoner», men at FN er det rette forum

til å arrangere slike diskusjoner, sier Stein Gulbrandsen.

Sterke allianser

På forumet har politikere og regjeringer en egen ministerkonferanse der dragkampen går mellom de som mener at vann bare skal kalles et grunnleggende menneskelig behov, og de som sier det er en menneskerettighet. Presidenten i FNs generalforsamling, Miguel d'Escoto Brockmann, støtter at tilgang til rent vann er en rettighet.

Ikke håpløst

I Soweto i Sør-Afrika gikk fagbevegelsen sammen med lokale aktivister og vant en rettssak mot myndighetene i Johannesburg fordi de kutta vannforsyninga til folk som ikke kunne betale. Selv om dommen er anka, så er innholdet at alle mennesker har rett til 50 liter vann pr dag. Dommen stadfester at tilgang til vann er en menneskerett.

Fremdeles er over 90 prosent av verdens vannleveranser offentlige. Mange land har gjennom lovverket bestemt at vann ikke skal privatiseres – sist Ecuador i fjor høst. Etter forslag fra Senterpartiets Per Olaf Lundteigen har også vårt storting vedtatt å be regjeringa fremme en lov som sikrer offentlig eierskap i Norge. Fagforbundet kan ikke akseptere at drikkevann betraktes som en salgsvare, og håper at loven kommer fort.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

fra Internasjonalen for stats og kommuneansatte ISKA, mange ikke-statlige organisasjoner (NGOer) og andre grupper fra det sivile samfunnet.

Vann er liv

Hver dag dør over 6 000 mennesker av sykdommer som skyldes ureint drikkevann og mangelfulle sanitærforhold, av disse er 90 prosent barn under fem år. I FNs tusenårsmål er målsettinga blant

ILL. FOTO: JAN LILLEHAMRE

Felttog for heltid

Det rører seg blant Fagforbundets tropper, idet forbundet legger ut på en storstilt offensiv mot uønsket deltid. Det lukter massesøksmål.

Opptakten til prosjekt «Retten til heltid» kom i 2007, med den såkalte Granvin-dommen («Dommen har falt» side 6). Da vant Fagforbundet fram med en sak mot Granvin kommune, på vegne av fire deltidsansatte kvinner. Tingretten fant at Granvin kommune hadde brutt arbeidsmiljøloven fordi behovet for vikarer på sykehjemmet ikke kan kalles ekstraordinært. Det at eldre ved et sykehjem blir alvorlig syke og dør, er en del av hjemmets normale virksomhet. Dermed kan ikke sykehjemmet påberope seg retten til å bruke midlertidige stillinger, og kvinnene hadde krav på fast stilling. Det fikk de.

Inspirert av denne historiske dommen, satser administrasjonen i Fagforbundet nå på et massivt rettslig søkelys på uønsket deltid.

– Vi arbeider aktivt for å få frem flere saker som kan belyses for domstolene, sier leder i Fagforbundets forhandlingsenhet, Ann-Mari Wold.

Hensikten er å avklare hvilke gråsoner som finnes i lov- og avtaleverk og få klar-

het i om lovverket fungerer etter intensjonene.

Kartlegger verstinger

– Kompetansesentrene våre har fått i oppgave å spore opp ti verstinger i sitt distrikt, for eksempel kommuner og helseforetak som vi tidligere har hatt dårlige erfaringer med, sier Wold.

De hovedtillitsvalgte sender brev til arbeidsgiverne og krever en oversikt over ansettelsesforholdene. Det vil si tall på vikarer, overtidstatistikk, antall deltidsansatte og så videre. Allerede da kan det begynne å skje ting.

– Det som ofte viser seg i denne første runden, når hovedtillitsvalgt orienterer om prosjektet, er at arbeidsgiveren må skaffe seg en oversikt. Mange rydder opp bare fordi hovedtillitsvalgt setter fingeren på problemet, forteller Wold.

Alle sakene til retten

Hun regner likevel med å motta en del saker. Erfaringsmessig er det i pleie- og omsorgssektoren, skoler og barnehager

FOTO: WERNER JUVIK, FAGBLADET

I stor skala: – Fagforbundet skal bekjempe ulovlig bruk av deltid, sier Ann-Mari Wold.

vi finner flest «ring-og-spring-vikarer». – Slike ringevikarer får det ofte vanskelig med å planlegge inntekt og hverdager, forteller Wold.

Hun regner med at sakene blir ferdig utreda hos kompetansesentrene mot slutten av mai. Den rettslige prosessen iverksettes over sommeren. Det er forbundsadvokat Kjetil Edvardsen som leder dette arbeidet, i samarbeid med advokater fra LO.

– Det kan hende vi får domsavsigelser som kan brukes i flere tilfeller, men vi kommer til å kjøre alle saker hvor vi ser det er behov, konkluderer Wold.

ELLISIV SOLSKINNSBAKK SELNES | ellisiv.solskinnsbakk.selnes@fagforbundet.no

Forskningsrapporten Liv og arbeid viser at medlemmer i Fagforbundet pensjonerer seg for å få mer tid til familie. Hva mener du om LOs forslag om permisjon med lønn for å ta seg av hjelpetrengende foreldre eller andre nære pårørende?

Ragnhild Svartbekk,
Gjøvik
Medlem av styret i SKKO sentralt

– I utgangspunktet synes jeg det er viktig med muligheten til omsorgslønn for å ta seg av familie, og mange ønsker jo dette. Men når det er sagt, så er det viktig også å si noe om at dette ikke bare er et kvinneanliggende. Det er her som ellers at hele familielivet må likestilles, og at alle må ha selvstendig opptjeningsrett til all lønna permisjon.

Per Jarle Valvatne, Stord
Medlem av styret i SST Hordaland

– Dette er en problemstilling jeg ikke har tatt den store debatten på, men jeg er litt skeptisk. Forslaget må i alle fall ses i sammenheng med andre sosiale reformer, slik at kostnadene ikke rokker ved det vi har. En annen betenkning er jo om dette blir enda en forventning til kvinnene og som gjør dem mindre attraktive på arbeidsmarkedet.

Gry Nævdal Bolstad, Odda
Nestleder i styret i SHS Hordaland

– Jeg støtter dette. Det er bedre samfunnsøkonomi å lønne de nærmeste for å gi nødvendig omsorg. Dersom relasjonen er god blir det også en bedre omsorg fordi det da vil være få og stabile hjelpepersoner, slik det ofte er i andre kulturer og vi selv hadde det i «gamle dager».

Frode Lagset, TeOLOgene
Medlem av styret i SKKO sentralt

– Dette er jeg litt delt på. Det kan jo være et ønske fra foreldre og fint for de eldre, men bli en belastning for pårørende og en utthuling av den offentlige eldreomsorgen. Likestillingsperspektivet er en annen felle, og ikke minst kan dette gå ut over fagligheten. Jeg mener at en kompetent omsorg er beste for alle, selv om jeg ser jo at dette er et dilemma: At følelser er en ting, det beste kanskje noe annet.

oss fire på gangen

Treg start i pensjonsoppgjøret

Forhandlingene om ny, offentlig tjenstepensjonsordning har fått en forsiktig start i årets oppgjør. Pensjonsoppgjøret har nå gått til mekling. Partene greide ikke å bli enige innen fristen, natt til 1. mai.

Offentlig tjenstepensjon har noen viktige særtrekk. Det er disse Fagforbundet nå kjemper for å bevare, samtidig som de må tilpasses den betydelige omleggingen av folketrygden vi har fått.

Kravene

Det er viktig for Fagforbundet at medlemmene kan kjenne igjen en ny pensjonsordning. Det innebærer at man må kunne ta ut en pensjon på 66 prosent av sluttlønna når man er 65 år og har 30 års opptjening. Kravet gjelder lønn opp til 12 ganger folketrygdens grunnbeløp, som i dag. I tillegg har Fagforbundet stilt disse kravene:

- En fleksibel, brutto tjenstepensjonsordning
- Feksibiliteten må gjennomføres slik at ny folketrygd sammen med tjenstepensjon gjør det lønnsomt å

Mekling: Følg oppgjøret på www.fagforbundet.no/tariff

- stå lenger i arbeid og at lønn og pensjon kan kombineres uten at pensjonen reduseres
- Tjenstepensjonsordningen må gjøres gjeldende for alle med 20 prosent stilling eller mer
 - Ytelsen ved 62 år i tidligpensjonsordningene skal være minst like god som i dagens AFP- ordning.

Konfliktberedskap i Spekterområdet

Fagforbundet presiserer at det ved årets tariffoppgjør i Spekterområdet ikke skal forhandles om tilpasning av offentlig tjenstepensjon til ny folketrygd. For å sikre fortsatt likhet i de offentlige tjenstepensjonsordningene, vil resultatet fra forhandlingene i kommune- og statssektoren bli gjort gjeldende for Spekterområdet, uten forhandlinger og uten konfliktrett.

Konfliktberedskapsgruppa understreker at det i år som tidligere år selvfølgelig er konfliktrett på økonomi og andre bestemmelser. Konfliktberedskapen på område 10 og helseforetakene skal gå som planlagt.

GEIRMUND JØR | geirmund.jor@fagforbundet.no

NYHET

TEKST: NINA MONSEN OG RANDI TEVIK

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

Fortsatt rødgrønt: Jan Davidsen og ordfører i Trondheim, Rita Ottervik, mener de har vist at rødgrønn politikk duger. Men begge vil ha mer drahjelp fra regjeringa for å skape aktivitet og arbeidsplasser i kommune- Norge.

– Sats mer på kommunene

– I 2009 står kommunene overfor utvidede og nye oppgaver som krever styrket innsats. De har brukt de økte midlene fra regjeringa på fornuftige områder som kunnskap og omsorg, og regjeringas løfte om økt satsing på kommunene er nådd.
– Men vi kan ikke slå oss til ro med det, sier Fagforbundets leder, Jan Davidsen.

Kommunene har fått over 30 milliarder kroner mer i perioden fra de rødgrønne tok over i 2005. Regnskapstalla fra KOSTRA viser satsing på velferdstjenester som omsorg, barnehager og skole og at målet om 10 000 nye årsverk innen pleie- og omsorgssektoren i løpet av stortingsperioden er oppfylt med god margin.

Kommuneøkonomien er vesentlig bedre nå enn for fire år siden, men fortsatt strever en rekke kommuner med trang økonomi. Ifølge kommunenes regnskapsmetode er økonomien i balanse hvis nettodriftsresultatet ligger på tre prosent. Kommunene som helhet ligger nå på 0,4 prosent og har det laveste nettodriftsresultatet siden 1991. Mange innbyggere

opplever at kommuner må kutte i tjenestetilbudet og skjære ned på stillinger.

Økte utgifter

Sjeføkonom Per Richard Johansen i KS forklarer misforholdet slik: Økt aktivitet i kommunene fører ikke nødvendigvis til forbedringer for den enkelte. Den har i stor grad måttet demme opp for babyboomen de siste åra, og økninga i antall eldre og ungdom på videregående skole.

– På den annen side har kommunene mottatt øremerkede midler til for eksempel barnehagesatsinga. Selv om dette ikke har gjort noe for å bedre kommunes økonomi, har det forbedret hverdagen for småbarnsforeldre, fortsetter han.

Jan Davidsen trekker også fram aktivtetsvekst som hovedårsaken til underskuddet i kommunene.

– De økte inntektene er i stor grad blitt spist opp av økte utgifter, sier Davidsen.

Flere oppgaver

Inntektene til kommunene økte i 2006, men de to siste åra har det vært nedgang i frie inntekter. Det har samtidig vært demografiske endringer og stor økning i antall oppgaver. Kommunene har egentlig fått en økning i frie midler i år som gjør at de kan øke aktiviteten uten å svekke nettodriftsresultatet. Mange må dekke underskudd fra i fjor og derfor likevel kutte ned på tilbudene. Oppgangstidene

og byggeboomen med økte byggeutgifter ble også dyrt. Kraftige økninger i investeringer vil på sikt gi økte utgifter til renter og avdrag. Budsjettundersøkelsen for 2009 viser at nær en tredjedel av kommunene har budsjettert med underskudd også i år, og at det fortsatt settes av for lite midler til vedlikehold av bygg og veier.

Borte på børs

At kommunene har solgt seg ut av egne verdier, som vannverk og energiselskaper, og omgjort realverdien til verdipapirer har gjort kommuneøkonomien generelt mer ustabil og avhengig av aksjurs og finansmarkedet.

Trondheimsbudsjettet: Velferd viktigst

– Velferd er viktigst, derfor blir tjenesteproduksjon og ansatte i førstelinja mest mulig skjerma, sier Trondheims ordfører Rita Ottervik. Til tross for millionkutt mener hun flertallet i trondheimspolitikken har klart å bevare en rødgrønn profil.

Siden 2003 har Trondheim vært styrt av Ap, SV og Sp og De grønne. Gjennom samarbeidet med fagbevegelsen har de rødgrønne rustet kraftig opp, og en rekke privatiserte selskaper har blitt rekommunalisert. Kommunen er utstillings-

vindu for rødgrønn politikk. Høyreopposisjonen mener vinduet nå er knust, men ordfører Ottervik er stolt av at Trondheim har full barnehagedekning, ligger over gjennomsnittet i tjenesteproduksjon og at en tredel av alle nye sykehjem i Norge er bygd i Trondheim.

– Vi skal spare inn cirka 2 prosent av den totale ramma, 209 millioner kroner de to neste åra, men den unike velferdssituasjonen forsvinner ikke, understreker Ottervik.

Eldreomsorg prioriteres

De rødgrønne skjermer eldreomsorgen for rådmannens foreslåtte kutt. Fortsatt gratis trygghetsalarm og stabil nattbemanning på sykehjemmene er viktig for både brukere, pårørende og ansatte.

– Trygghet skal ikke ha noen pris i

Trondheim, sier Ottervik, som forteller at da trygghetsalarmene ble gratis økte antallet brukere. Med alarm kan flere bo lenger hjemme, og kommunen sparer utgifter til sykehjemsplasser. Hun er også opptatt av at innsparinger i denne runden skal merkes minst hos innbyggerne og de ansatte som møter byens folk hver dag.

Tøffe kutt

Trondheim har to tøffe år i vente, men noen bakrus vil ikke ordføreren gå med på at hun har.

– Tjenestetilbudet for byens innbyggere vil ligge over landsgjennomsnittet selv etter at vi har gjennomført kuttene, sier hun. Først og fremst er det de administrative kostnadene som skal ettergås. I tillegg utredes muligheten til å redusere

antall representanter i bystyret, formannskapet og andre kommunale utvalg.

– Det er viktig at politikerne og administrasjonen også snur noen steiner, sier Ottervik, som håper å unngå oppsigelser, men ikke kan love noe.

Sterkt samarbeid

I et valgår blir trondheimsbudsjettet brukt for det det er verdt, og både samarbeidet i bystyret og med fagbevegelsen kan bli krevende.

– Flertallsamarbeidet i bystyret er styrket i denne budsjettprosessen, mener Ottervik. Hun er også optimistisk når det gjelder fagbevegelsen.

– Vi har ulike roller og kan være uenige, men retningen er det enighet om. Det er viktig å se hva vi har klart selv om det butter akkurat nå, påpeker Rita Ottervik.

Fagforbundets ansikter i Folkets hus

Den 11.–15. mai avholdes LOs høyeste beslutningsforsamling i Folkets hus i Oslo. På kongressen utgjør Fagforbundets 87 delegater nesten en tredel av forsamlingen. I den store delegasjonen finner vi blant annet forbundsledelsen (arbeidsutvalget, AU) og landsstyrerepresentanter. Oss tillitsvalgte møtte dem alle da de var samlet i Oslo til forberedelser. Vi spurte om de hadde vært med på LO-kongress tidligere, og i denne presentasjonen får du se hvem som er veteranene. Vi spurte også hvilken sak de mener blir viktigst for Fagforbundet på LO-kongressen i år. Ett svar går igjen: Det er bortimot umulig å plukke ut én eneste sak som aller viktigst. Det som er tydelig, er at delegatene peker på de mest kontroversielle sakene: Organisering og finansiering av sykehusene, fortsatt kamp mot privatisering, EU-direktivene og offentlig tjenestepensjon.

Jan Davidsen (59), AU
Leder
Møter fra LO-sekretariatet

Les mer om Fagforbundets viktigste saker på side 5.

Gerd Kristiansen (53), AU
1. nestleder
Møter fra LO-sekretariatet

Les mer om Fagforbundets viktigste saker på side 5.

Anne Grethe Skårdal (58), AU
2. nestleder
Delegasjonsleder

– Det er viktig at vi får satt vårt preg på handlingsprogrammet innen fellesskapsløsninger og folkestyre. Vedtektene og organisasjonsplattformen blir også viktige.

Jan Helge Gulbrandsen (56), AU

– De viktigste sakene vil være å arbeide videre for å hindre sosial dumping, og at sosial boligbygging settes i gang som et av tiltakene mot fattigdom.

Mette Nord (50), AU

– Kampen mot sosial dumping er i alle fall en av de viktigste sakene.

Kjellfrid Blakstad (54), AU
Leder Seksjon helse og sosial

– Kampen for alltid er viktig for Fagforbundets medlemmer.

Mette Henriksen Aas (54), AU
Leder Seksjon kirke, kultur og oppvekst

– Jeg er opptatt av utdanningspolitikk generelt og livslang læring spesielt.

Stein Gulbrandsen (55), AU
Leder Seksjon samferdsel og teknisk

– Konkrete klima- og miljøpolitiske vedtak blir det viktigste.

Gerd Eva Volden (57), AU
Leder Seksjon kontor og administrasjon

– Kampen for offentlig velferd og mot privatisering er viktig for medlemmene våre. Vi må sørge for at vi ikke får økte forskjeller og større klasse-skiller.

Hanne Arntzen (49), Sør-Trøndelag
Leder kompetansesenteret i Trondheim
1. kongress

– Den viktigste saken for meg er at sykehusene må tilbakesendes til offentlig forvaltning.

Grete Yri Auestad (56), Sør-Trøndelag
Nestleder SST
1. kongress

– Klimaforandringen i sjøen og på land. Fattigdom – få bort deltidsstillinger. Likelønn. Bort med regnskapssystem i offentlig sektor. Bevar dagens pensjonsordning.

Edgar Falk Bakke (28), Hordaland
Ungdomstillitsvalgt
1. kongress

Eva Vida Berg (58), Rogaland
Leder kompetansesenteret i Stavanger
5. kongress

Ole R. Berg, Sør-Trøndelag
Leder, Fagforbundet Buss- og Sporveisbetjeningens forening
1. kongress

– Få LO til å snu utviklingen ved å kreve at det offentlige tar tilbake ansvaret for det som er privatisert, liberalisert eller satt ut på anbud.

Gry Nævdal Bolstad (46), Hordaland
SHS
1. kongress

**Følg
LO-kongressen
på
www.lo.no/kongressen**

Mariann Brandstad (53), Møre og Romsdal
Fylkesleder
2. kongress

– Arbeid til alle er viktigst.

Merete Dahl (53), Vestfold
Fylkesleder
2. kongress

– Spørsmålene rundt pensjon, EUs tjeneste-, helse- og postdirektiv blir viktigst, samt sykehussaken og helse i «velferds»staten Norge.

John Egeli (53),
Nestleder SHS
2. kongress

– For meg er nok handlingsprogrammet og at Fagforbundets politikk i helse- og sosialspørsmål blir ivaretatt, det viktigste.

Kim Eide (27), Rogaland
Ungdomstillitsvalgt
1. kongress

Kåre Elvik (54), Akershus
Seksjonskoordinator
1. kongress

Anne Ma Fikstvedt (64), Oppland
Fylkesnestleder og fylkesleder SHS
1. kongress

– Pensjonssaken blir den viktigste for Fagforbundet.

Mildrid Finnehaug (58), Nord-Trøndelag
Fylkesleder
6. kongress

– Fattigdomsbekjempelse og at alle får et verdig liv er viktigst.

Gunn Elin Flakne (45), Sør-Trøndelag
Fylkesnestleder og forbundsstyremedlem
2. kongress

– Sykehussaken samt tjeneste-, helse- og postdirektivene.

Arne Granvoll (61), Hedmark
Fylkesnestleder, leder SKA Hedmark
1. kongress

Helga Rismyhr Grinden (54), Hedmark
Fylkesstyremedlem
1. kongress

Roy Gyberg (45), Vest-Agder
Fylkesleder
3. kongress

– Å få et tydelig vedtak på kongressen angående organisering av sykehusene.

Anne Hall (59), Tromsø
Leder kompetansesenteret i Tromsø
3. kongress

Pensjon, sykehus og nordområdepolitikk er de viktigste sakene, synes jeg.

Arne Halaas (45), Oslo
Valgt sekretær
2. kongress

Truls Hansen (50), Østfold
Nestleder i fylket
1. kongress

– Det viktigste for meg og Fagforbundet er sykehussaken.

Øystein Hansen (53), Finnmark
Opplæringsansvarlig
2. kongress

Synnøve Haugland (50), Rogaland
Nestleder i fylket
3. kongress

– Her er to saker som jeg synes er viktige: Tannlegebehandling skal likestilles med øvrig legebehandling – og folkevalgt styring av sykehus .

Roger Heimli (40), Hordaland
Fylkesleder
2. kongress

– For meg er det viktigste at LO støtter Fagforbundets syn på at sykehusene må tilbakeføres til folkevalgt styring og få endret finansieringssystemet.

Trond Helland (51), Rogaland
Fylkesleder
5. kongress

Linn Hemmingsen (29)
Leder, Fagforbundet Ungdom
2. kongress

Terje Holmedal (55), Møre og Romsdal
Opplæringsansvarlig i fylket
1. kongress

Fauzia Hussain (29), Oslo
Leder, Plan- og bygningsetatens fagforening
1. kongress

Arnfinn T. Ihle, Hordaland
Nestleder i SKA
2. kongress

– Eierskapet til vann, hjemfallsretten; kampen mot fattigdom, mot tjenstedirektivet, EU, privatisering og lønnsomhetsregnskap i offentlig virksomhet.

Jorunn Iversen (48), Akershus
Fylkesnestleder
2. kongress

– Viktigste sak er å få sykehusene tilbake til forvaltningen og at politikerne styrer sykehusene.

Tore Jakobsen (41), Nordland
Fylkesnestleder
2. kongress

Siv Grethe Jenssen, Troms
SKA, landsstyret

Lene-Britt Johannesen (44), Vestfold
Leder, Fagforbundet Larvik
1. kongress

– Jeg er opptatt av at kongressen får en felles forståelse av verdiene ved en sterk offentlig sektor. Altså NEI til privatisering av offentlige tjenester.

Petter Johansen (63), Oppland
SHS-styremedlem
1. kongress

– Utdanning/lærlingordninger og reverse-ring av sykehus-reformen blir viktigst.

Svein Kristiansen (57), Telemark
Leder kompetansesenteret Skien
Vært på kongress før

– Viktigste saker: Arbeid til alle. Slå ring om de kollektive løsningene. Mer politisk styring regionalt av sykehusene.

Frode Lagset (38), Oslo
SKKO-styremedlem
2. kongress

Odd-Haldgeir Larsen (48), Akershus
Fylkesleder
2. kongress

– Ikke en enkelt-sak, men hvilken retning kongressen går, i forhold til demokratisk kontroll samt offentlig eie og drift i for eksempel sykehus.

Suzanne Pettersen (28), Nordland
Nestleder Fagforbundet Ungdom
1. kongress

– Boligpolitikk blir viktigst.

Mona Larsen (41), Oslo
SST-styremedlem

– En viktig sak må være arbeid til alle. I tillegg må vi arbeide for et godt, trygt og miljøvennlig samfunn.

Pål Mansika (48), Finnmark
SST-styremedlem
1. kongress

Karin M. Mathisen (56), Hedmark
Fylkesleder
4. kongress

Ingvild Bø Moberg (39), Akershus
SST-fylkesleder, opplæringsansvarlig og organisasjonssekretær
1. kongress

– LOs handlingsprogrammer punkter om EU-direktivene, der Fagforbundet står på sitt krav om veto om tjenestedirektivet, mens LOs forslag er vagere.

Steinar Molvik (65), Nordland
SKKO-styremedlem
1. kongress

– Høye ledighetstall er vanskelig å få gjort noe med etter at den har festet seg. Ledighet må bekjempes, om så med ekstraordinære bevilgninger fra «oljefondet».

Venke Anny Nes (44), Aust-Agder
SKA-leder i Aust-Agder
2. kongress

– Sykehussaken er viktigst, spesielt prisippene for den økonomiske styringen.

Anne Green Nilsen (51), Oslo
Leder av kompetansesenteret Oslo
3. kongress

Solveig Løvik Norevik (61), Sogn og Fjordane
Fylkesleiar
2. kongress

– Rett til heiltid, bevare velferdsordningane og trygge arbeidsplassar.

Signe Rasmussen (52), Nordland
Fylkesleder
1. kongress

– LOs oppbygging på fylkesplan og et handlingsprogram som ivaretar alle og har en god miljøprofil

Haldis Revheim (59), Hordaland
Fylkesnestleder og SKA-fylkesleder
5. eller 6. kongress

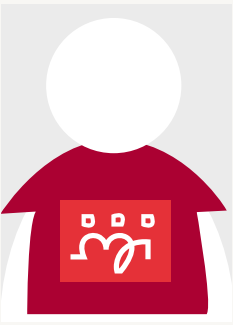
Bjarne Robstad (62), Aust-Agder
Fylkesleder
6. kongress

Jorunn Romsdal (52), Finnmark
Fylkesleder
2. eller 3. kongress

Hilde Thorstensen Rosvold, Nordland
SHS, landsstyret

Berit Rustad (58), Troms
Opplæringsansvarlig
2. kongress

Torill W. Sandanger (58), Rogaland
SHS-leder i fylket
1. kongress

– Sosial dumping, og større folkevalgt styring av sykehus. Vi må finne nye styringsformer uten at markedsøkonomiske tanker skal ligge til grunn for prioriteringene.

Mari Sanden (57), Oslo
Fylkesleder
6. kongress

– Fattigdom, sykehus, at tjenstedirektivet får en runde til og selvsagt styringen av sykehusene.

Arnt Silseth (44), Møre og Romsdal
Nestleder i fylket og SKA-styremedlem
1. kongress

– LO må løse organisasjonstilknytningen. Vi må ikke komme i en situasjon der LO-forbunda krangler om hvem som har rett til å organisere ulike grupper.

Arne Jan Skjerdingsstad (58), Sør-Trøndelag
Fylkesleder
2. kongress

Sissel Merete Skoghaug (37), Troms
SHS
1. kongress

– Ta tilbake politisk styring over sykehusene – med regnskapsførsel som i offentlig forvaltning forøvrig.

Grete Skovli (49), Vest-Agder
Opplæringsansvarlig i fylket
1. kongress

Nina Solem (59), Hordaland
Leder kompetansesenteret i Bergen
1. kongress

Bjørge Solheim (70)
Leiar, sentralt pensjonistutval
1. kongress

– Vern og utvikling av velferden. Dei eldre skal ha ein trygg og verdig alderdom. Eldreomsorga i kommunane må bli betre.

Helge Sporsheim (47), Oslo
SHS-leder i Oslo
2. kongress

Doris Standal (52), Aust-Agder
Fylkesnestleder
1. kongress

– Den viktigste saken er sykehussaken.

Vidar Stang (56), Telemark
Fylkesleder
3. kongress

– Politisk styring av helsepolitikken. Staten må opprettholde sitt eierskap i private bedrifter. Vitalisering av fylkesLO-kontora med valg av styre, leder og rep.skap.

Kristine Bjella Stavn (52), Buskerud
Nestleder og seksjonsleder SHS Buskerud
2. kongress

– Det viktigste er at noe blir gjort i forhold til sykehusene i samhandlingsreformen. Det må bli en finansieringsmodell som gjør kommunene i stand til å møte dette!

Tove Strandbakke (52), Telemark
Nestleder i fylket
1. kongress

Oddbjørg Strømme (56), Østfold
Fylkesleder
4. kongress

– At vi får kongressen til å ta klar stilling mot dagens organisering av sykehusdriften blir det viktigste.

Ragnhild Svartbekk (41), Oppland
SKKO
1. kongress

Arne Sveen (62), Oppland
Leder av kompetansesenteret Østlandet
3. eller 4. kongress

– Å forhindre stor arbeidsledighet og komme raskest ut av den økonomiske krisa blir det viktigste spørsmålet for LO-kongressen.

Svein Morten Sørensen (44), Vestfold
SST
1. kongress

– Det viktigste for meg er pensjonsspørsmålet, kort og godt.

Grete J. Thomassen, Finnmark
Nestleder i SKKO
2. kongress

– Jeg tror den viktigste saken blir diskusjon om hvorvidt det skal utvinnes olje og gass i Lofoten, Vesterålen og Troms.

Raymond Turøy (47), Hordaland
Leiar av SHS Hordaland
2. kongress

– Eg tror organisering av helseforetakene blir viktig for oss i Fagforbundet på denne kongressen.

Eldbjørg Tvergrov, Møre og Romsdal
SKKO, landsstyret

Per Jarle Valvatne (42), Hordaland
SST Hordaland, leiar i Fagforbundet Stord/Fitjar
1. kongress

Elin Veimo (55), Nord-Trøndelag
Nestleder i fylket
2. kongress

Svend Morten Voldsrud (41), Oppland
Fylkesleder
3. kongress

– Pensjon, både offentlig ansattes tjenestepensjon og uførepensjonen; politisk styring av sykehusene og arbeidet med rett til heltid.

Margaret Wilthil (59), Buskerud
Fylkesleder
3. kongress

– Å få på plass et godt handlingsprogram, og at en samlet kongress stiller seg bak våre forslag for å beholde en sterk offentlig sektor, uten anbud og privatisering.

John Kristian Øvrebø, Hordaland
SKKO-styremedlem

Randi Munch Aanonsen (60), Sogn og Fjordane
Fylkesnestleiar
5. kongress

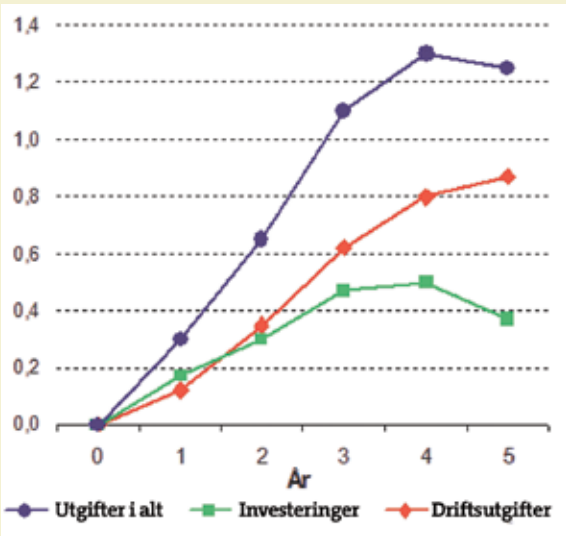
– Mange viktige saker, men sykehuspolitikk er avgjerande – altså kamp for å få til endra styring i spesialisthelsetenesta.

Britt Ås (50), Troms
Fylkesleder
2. kongress

– Sykehusene og foretaksorganiseringen. Nordområdespørsmål – oljeboring utenfor Lofoten/Vesterålen. Og jeg er spent på diskusjonen om tjenestedirektivet.

KS: Kommunens utgifter når inntektene øker

Kilde: Jansen og Kolsrud (2008)

Ifølge KS’ rapport «Tiltaks-pakke – hva kommune-sektoren kan bidra med» vil kommuner som får en varig økt inntekt på 1 milliard kroner, få en slik utvikling over fem år. Utgiftene øker ikke med én gang.

– Krisa i kommuneøkonomien viser hvor dumt det var å selge unna offentlig infrastruktur. Kommunenes oppgave er å tilby kommunale tjenester – ikke å spekulere på børs, sier Davidsen.

Fagforbundet mener at regjeringa bør gjøre det mulig å rekommunalisere virksomheter, for eksempel transportselskap, og redusere presset om å privatisere og konkurranseutsette. I tillegg bør regjeringa varsle at den vil fremme lovforslag som gjør det mulig for kommuner og fylkeskommuner å ta opp lån til investeringer i kraftselskap. Rundt 80 kommuner hadde så store midler plassert i markedene at finanskrisa nødvendigvis må få betydelige konsekvenser.

Ikke nok reserver

Selv om mange av de kommunene som solgte unna energiselskapene sine nå har tapt på børs, deler ikke KS Fagforbundets skepsis til at kommunene spekulerer på børsen.

– At kommunene har undervurdert risikoen stemmer sikkert, men hele privat sektor har liknende tilfeller, sier Johansen. Problemet for kommunene er at de ikke har store nok reserver til å tåle slike fall. De har vært for avhengige av den løpende avkastningen, og må nå både dekke tap og demme opp for mangel på avkastning. Men å si at kommunene ikke skal investere i aksjer mener jeg er å trekke det for langt, sier han.

– Hør på de ansatte

Fagforbundet mener krisa i kommuneøkonomien krever et skikkelig realøkonomisk løft i 2010, som både innebærer en betydelig vekst i de frie inntektene og i øremerkede midler til investeringer og tiltak. Økt satsing på offentlig sektor gjennom byggeprosjekter, vedlikehold, sosial boligpolitikk, samferdsel og infrastruktur er viktige bidrag for å sikre systemsettinga og stabilisere økonomien.

– Jo mer langsiktig man tenker, desto

bedre. Kommunene må være aktive i lokal næringslivsutvikling for å løse det akutte økonomiske underskuddet og sørge for langsiktig og bærekraftig lokal økonomi og dermed bærekraftige lokalsamfunn. De må bidra i arbeidet med å løse klimaproblemene, for eksempel ved energisparende bygg og gjennom å ta i bruk ny teknologi, sier Davidsen.

– For å få bukt med den dårlige kommuneøkonomien må man aktivisere det som står i Soria Moria-erklæringen. Statsråden må vise større forståelse for de problemene som tas opp i konsultasjonsmøtene slik at det blir et mer fruktbart samarbeid mellom kommune og stat. Det må ikke bare snakkes om hvor mye penger som trengs, men også om hvordan de best brukes.

– Vi har god erfaring med at involvering av arbeidstakerorganisasjonene fører til mer fornuftig bruk av pengene, slår Davidsen fast.

Penger – ikke bare løfter

KS mener det må innarbeides et politisk system hvor ikke regjeringa kan love økte tjenester i kommunene uten å anvisse pengene – en holdning Fagforbundet støtter.

– Presset og forventningene er for store i forhold til hva kommunene får til disposisjon i frie midler. Ofte «bruker» regjeringa pengene flere ganger. Først lover de på kommunenes vegne hva som skal gjøres, og så kommer gjerne ulike ministre i etterkant og vil ha fulgt opp sine hjertebar, sier KS-økonomen.

– Den største politiske utfordringa nå blir å balansere behovet for økt aktivitet i kommunene for å demme opp for finanskrisa, med kommunenes behov for styrke økonomien. I dårlige tider faller det naturlig å senke aktiviteten. Derfor er det behov for vesentlig flere ressurser til kommunene for å unngå redusert aktivitet, avslutter Per Richard Johansen.

Den gamle bybro: Trondheim er rødgrønt utstillingsvindu.

FOTO: RANDI TEVIK

Hun slutter seg til 1. mai-parolen *10 mrd. til kommunene* – styrk kommuneøkonomien. Kuttene nå skal skape økonomisk handlerom i Trondheim om to år.

– Vi trenger den drahjelpa blant annet

for å skape aktivitet og arbeidsplasser i kommunen, og for å unngå at flere blir avhengige av sosialhjelp, sier Rita Ottervik med klar adresse til rødgrønne kolleger i Oslo.

Sterk stemme på LO-kongressen

Med rekordmange delegater og forslag, blir Fagforbundet en sterk stemme på LO-kongressen som starter 11. mai. – Det er flott med et så stort engasjement, sier 1. nestleder i Fagforbundet, Gerd Kristiansen.

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

LO-kongressen er viktig for medlemmene i Fagforbundet. Under avsnittet alliansebygging i strategiplanene for 2009 har landsstyret vedtatt at forbundet skal «sikre et bredt engasjement med høy kvalitet og sterk profilering i forhold til LO-kongressen». Fagforbundet har 85 delegater i tillegg til leder Jan Davidsen og nestleder Gerd Kristiansen, som møter i kraft av at de sitter i sekretariatet.

– Det betyr at vi har en tredjedel av alle delegatene, og det gir oss stor innflytelse og muligheter til å prege kongressen, sier Kristiansen. Samtidig påfører det oss et stort ansvar for å sørge for å opptre korrekt og forvalte makta vår på en god og fornuftig måte, legger hun til.

Stort engasjement

Totalt har Fagforbundets grunnorganisasjon sendt inn 474 forslag om arbeidsliv, internasjonalt samarbeid og livslang læring. Til punktene handlingsprogrammet og diverse forslag ble det oversendt 134 forslag til behandling i LO-sekretariatet.

– Mange er tatt inn i sekretariatets innstilling, men en del forslag må vi ta opp igjen på kongressen for å få debatt og fornyet behandling både i redaksjonskomitéene og ved den endelige voteringen over forslagene i salen, sier Kristiansen.

Bærekraftig arbeidsliv

Fagforbundet har fremmet forslag som er kontroversielle for andre på kongressen. Ett er knyttet til et fornyet inntektspolitisk samarbeid som krever nytenkning om bærekraftig økonomi der fordeling, miljømessige, sosiale og økonomiske standarder er likeverdige faktorer for et bærekraftig arbeidsliv. Forslaget handler om å satse på et arbeidsliv for alle og vide-

LO-kongressen blir spennende med flere kontroversielle saker, mener Gerd Kristiansen.

reutvikle den norske og nordiske modellen. Det betyr høy sosial trygghet, små sosiale forskjeller, en sterk offentlig sektor med et godt utbygd velferdstilbud, og likeverdige parter i arbeidslivet som samarbeider tett med staten. LO-sekretariatet ønsker dette uttrykt i en uttalelse om tariffpolitikken og sysselsettingen. Fagforbundet vil ha det inn i handlingsprogrammet.

Sykehuskamp

I februar i år gikk LO-sekretariatet inn for deler av Fagforbundets sykehusforslag som sier at sykehusene skal utvikle et nytt finansierings- og regnskapssystem med regnskapsprinsipper som i offentlig forvaltning. – Det var en stor seier, sier Kristiansen.

Det som gjenstår på selve kongressen er mer kontroversielt: Fagforbundet krever en ny organisering gjennom en forvaltningsmodell med sterk politisk styring.

– Dersom det går igjennom på kongressen vil LO måtte arbeide for at foretaksmodellen i sin nåværende form må avskaffes, sier hun.

Andre spennende saker det vil bli mye debatt og dragkamp om, er offentlig tjenstepensjon, fattigdom og sosialhjelpssatser, eierskap i kollektivtrafikken og oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og deler av Troms.

– Det blir spennende dager i mai, lover Gerd Kristiansen.

RANDI TEVIK | randi.tevik@fagforbundet.no

Følg LO-kongressen på

www.lo.no/kongressen

www.fagforbundet.no

<http://oss.fagforbundet.no>

www.frifagbevegelse.no/fagbladet

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: TRUDE TIENSVOLD

ANNA HELLGREN

Svensk frilansjournalist i blant annet Arbetaren. En lengre versjon av artikkelen stod på trykk i det svenske tidsskriftet Bang 1/2009

■ Det svenske LO-forbundet Fastighets går imot LO-kongressens vedtak og vil organisere også papirløse arbeidere, men i hvilken form er uklart. Foreløpig er det derfor bare SAC Syndikalistene av svenske forbund som tar imot papirløse som medlemmer.

KOMMENTAREN

Forskjell på arbeidsfolk

DET ER FORSKJELL PÅ ARBEIDERE OG ARBEIDERE, på kvinner og kvinner. Ellers ville vi ikke latt 20–30 000 mennesker leve uten rettigheter midt iblant oss. Titusenvi av papirløse kvinner betaler dyrt med arbeidskraft og billig omsorg for drømmen om et bedre liv. Hvorfor later den maktglade svenske fagbevegelsen som ingenting?

SVERIGE HAR ALLTID LEVD GODT på arbeidskraft fra andre land. Uten italienerne, grekerne, tyrkerne og jugoslavene hadde etterkrigstidas velstand bare vært en drøm. Til og med 1968 var det fritt fram for alle som ville komme hit og skaffe seg jobb, men siden da har innvandringspolitikken endret seg. Nå vil både EU og Sverige åpne grensene for såkalt kvalifisert arbeidskraftinnvandring, men innskrenker samtidig retten til asyl. Vi vil med andre ord selv plukke de velutdannede rosene i globaliseringskaka.

MEN ALLEREDE I DAG lever mellom 20 og 30 000 mennesker midt blant oss – og jobber, ettersom det tydeligvis er bruk for arbeidskraften deres – på byggeplassene, i taxiene og ved rengjøringstrallene. Felles for dem alle er at de er overlatt til en illegal skyggeværden der arbeidsgiverens ord er lov.

SVERIGE ER SPESIELT HARDT FOR DEN SOM IKKE HAR PAPIRER. Uten de fire siste sifrene i personnummeret er «verdens rettferdigste land» et atomsikkert pengeskap det er umulig å bryte seg inn i. De nummerløse kan ikke skaffe seg bankkonto, ikke låne bøker på biblioteket, ikke stå i boligkø, ikke gå til legen og er avhengige av andres veldedighet hvis de får problemer.

I SVERIGE ER DET DESSUTEN ULOVLIG Å JOBBE UTEN TILLATELSE, og den som blir tatt får bøter og utvisning. Dette er LOs viktigste forklaring på at LO ikke organiserer papirløse – på tross av den faglige æreskodeksen om at arbeider aldri skal settes mot arbeider. LO mener at for å kunne føre en arbeidsrettslig tvist i fagbevegelsens navn, må den

papirløse gjøre seg kjent for myndighetene – og blir dermed automatisk utvist.

IFØLGE LO-FORBUNDET FASTIGHETS som organiserer renholdere og vaktmestere, får nordiske statsborgere som jobber svart 70–90 kroner timen og østeuropeere med papirer 50–70 kroner timen for samme jobb. Nederst står papirløse migranter fra for eksempel Asia, som må ta til takke med 30–50 kroner timen eller mindre, hvis de får betalt i det hele tatt. Med trussel om å sladre til UDI kan arbeidsgiverne ganske enkelt la være å betale. Og kvinner lever som alltid farligere enn menn. Migrantarbeidende og/eller papirløse kvinner løper stor risiko for mishandling, seksuelle overgrep og trakassering. Kvinner jobber dessuten ofte bak gjentrukne gardiner i andres hjem, uten arbeidskamerater.

SVENSK FAGBEVEGELSE HAR VÆRT EN VELINTEGRERT DEL av den øverste politiske makta i mange år. Siden Saltsjöbadavtalen i 1938 har freden rådet over det svenske arbeidsmarkedet: Da ble arbeiderbevegelsen og arbeidsgiverne enige om en samarbeidspolitikk, uten statlig innblanding. Dit kom arbeiderbevegelsen gjennom massiv organisering, en rekke streiker og steinharde krav om bedre vilkår. Siden da har lønna blitt forhandlet i tariffoppgjør, og mellom oppgjørene råder fredsplikta. Det er en unik avtale som ikke bare har gitt Sverige et relativt konfliktfritt arbeidsmarked og veldig gode vilkår for særlig mannlige industriarbeidere – det har også gitt fagbevegelsen en unik maktposisjon.

SETT FRA SALTSJÖBAD-PERSPEKTIVET er det ikke rart at LO ikke vil organisere de papirløse og holder fast ved en regulert innvandring. Men LO-leder Wanja Lundby-Wedin har, som leder av Europeisk fagbevegelse, EFS, kritisert vedtaket. EFS' kongress i Sevilla i 2007 slo fast at medlemsorganisasjonene (blant dem svensk og norsk LO) skal arbeide for de papirløses rettigheter og at man skal organisere dem. Eller med Lundby-Wedins ord: «Vi skal aldri la arbeidere stilles opp mot arbeidere – aldri la gruppe stilles opp mot gruppe.»

■ Siger for heiltid

Fire deltidstilsette kvinner vann over arbeidsgivaren Granvin kommune i ein historisk dom frå Hardanger tingrett heilt på tampen av 2007. Saka var prinsipielt svært viktig for Fagforbundet, som no skal føre tilsvarende saker mot ei rekke kommuner (les meir side 3).

Fagforbundet hadde på vegne av fire medlemmer gått til sak for fast tilsetjing etter reglane i arbeidsmiljølova om ulovleg bruk av mellombels tilsetjing (§ 14-3) og fireårsregelen (§ 14-9). Tingretten var samd med Fagforbundet i at Granvin kommune hadde brote arbeidsmiljølova fordi trongen for vikarar på sjukeheimen ikkje kan kallast ekstraordinær. Dei tre hjelpepleiarane og ein assistent fekk alle fast tilsetjing. Tre fekk heiltdsstillinger og ei fekk 75 prosent stilling frå 1. januar 2005.

Retten meiner at den typen arbeid som arbeidsgivar har vist til, ikkje er

slikt arbeid som fell inn under unn-taka.

– At dei eldre ved ein sjukeheim vert alvorleg sjuke og døyr er ein del av kvardagen og livets gang ved ein sjukeheim. Arbeid i samband med dette skil seg ikkje nemnande frå det arbeid som elles vert utført ved ein sjukeheim. Det er nettopp ofte høg alder og sjukdom som er årsaka til at dei eldre vert tildelte ein sjukeheims-plass. Retten meiner dette arbeidet ikkje har karakter av å vera ekstraordinært og kan ikkje sjå at unntaket i lova gjeld for slike situasjonar, skriv Hardanger tingrett.

Fagforbundet kravde utviding av dei faste stillingsheimlane med i underkant av to stillingar. Ved sjukeheimen i Granvin er det 22 årsverk fordelt på 44 tilsette. Retten vurderer trongen til å dekke opp sjukefråvær og permisjonar i eit normalår til å ligge mellom 3 og 3,5 årsverk.

Fleirtalet i retten meiner trongen for vikarar er tilstrekkeleg fast til at vikaravtalane må setjast til side som stridande mot arbeidsmiljølova. Trongen for 3–3,5 årsverk pluss ferieavvikling er relativt stabil. Alle saksøklarane har over år gjennomsnittleg arbeid langt ut over den faste stillingsprosenten dei har.

Fleirtalet peiker også på at omsynet til meirkostnader for kommunen ved fast tilsetjing er underordna det krav arbeidstakarane har på fast tilsetjing etter arbeidsmiljølova. Ein viser til at formålet med lova er å sikre trygge tilsetjingsforhold og likebehandling i arbeidslivet (§ 1-1b). Kommunen sin trong for grunnbemanning vil til ei kvar tid vere avgjerande for om vikaravtalane kan setjast til side, etter ei konkret vurdering. Fleirtalet meiner at formålet med lova i dette tilfellet vert best ivareteke ved å setje til side desse vikar-

avtalane. Dei er i strid med arbeidsmiljølova §14-9 om krav til fast tilsetjing.

At dei tre arbeidstakarane som arbeidde tilsvarende full stilling har krav på fast tilsetjing også i medhald av fireårsregelen i §14-9, femte ledd, er dommen einstemmig samd i.

Advokat for Fagforbundet, Kjetil Edvardsen, representerte dei fire kvinnene i Granvin. Han er nøgd med dommen, og seier at den var som forventet. Fagforbundet hadde også kravd erstatning for tapt arbeidsinntekt for dei fire, men vann ikkje fram med det.

– Erstatninga er ikkje det viktigaste. Det som teller, er at dei fekk fast, full stilling slik dei har krav på. Denne dommen er ei viktig stemme i debatten om uønska deltid, uttaler han.

oss dommen har falt

KORT SAGT

2010 blir nasjonalt leseår

Etter et forslag fra Fagforbundet, Norsk Bibliotekforening og LO blir neste år utropt til nasjonalt leseår. Året skal være starten på et fire års leseløft retta mot barn, unge og voksne.

– Vi er fornøyde med at departementet lytter til oss, sier Mette Henriksen Aas. Det var Stortingets melding om bibliotekene som brakte nyheten, sammen med en satsing på bibliotekene i samme periode.

Mønsteravtale for legesekretærer

Fagforbundet er i gang med å forhandle med Legeforeningen om en mønsteravtale. Uenigheten er om AFP og legenes krav om kompensasjon for kostnadene.

I begynnelsen av februar la Fagforbundet fram et utkast til en mønsteravtale vedrørende lønns- og arbeidsvilkår for legesekretærer i privat legepraksis. Utkastet ble drøftet i et møte i mars. Legeforeningen skulle komme med skriftlige kommentarer innen 14. april 09, som så skulle gjennomgås i et møte. Dette møtet ble avlyst etter initiativ fra Lege-

foreningen fordi de skulle i mekling med Delta i en tilsvarende sak som Notodden-saken (Se Oss tillitsvalgte 5/09). Forhandlingene om mønsteravtale tas opp igjen i begynnelsen av mai. Legene vil ha kompensert for AFP-kostnadene i normaltariffen, noe de ikke har fått gjennomslag for så langt i forhandlinger med staten. Det ble i 2008 nedsatt et utvalg for å utrede dette. Utvalget er, så vidt vites, ikke ferdige med arbeidet. Det forutsettes at det blir ferdig før forhandlingene 1. juli i år.

Fagforbundet siden sist

■ Konfliktberedskapsgruppa er i gang med å forberede en eventuell konflikt i mellomoppgjøret. Konfliktberedskapsgruppa ledes av Unni Rasmussen, forhandlingsenheten og har e-postadressen konflikt@fagforbundet.no

■ Fagforbundet fikk gjennomslag i LO-sekretariatet for å endre teksten om EUs tjenstedirektiv. Regjeringas rapport «tas til orientering» av LO – i stedet for at den skulle tas «til etterretning», som opprinnelig var foreslått. Det gjelder regjeringas oppfølging av LOs høringsuttalelse om tjenstedirektivet.

■ Fagforbundets arbeidsutvalg (AU) har vedtatt en rekke krav og innspill til statsbudsjettet for 2010, som skal oversendes regjeringa innen behandlinga av revidert statsbudsjett i juni. I notatet påpeker Fagforbundet at finanskrisa gjør det nødvendig å satse mer på offentlig sektor og den nordiske modellen for å sikre sysselsetting og utvikling, også i privat sektor. Et stort investeringsfond for satsing på offentlig utbygging foreslås. Fagforbundet mener at skatteforliket ikke hindrer en mer rettferdig fordeling. Helse/velferd og å bekjempe fattigdommen er viktigere enn skattelette.

■ I innspillene til statsbudsjettet for 2010 peker Fagforbundet på at offentlig tannhelse bør være et tilbud for alle. Opptrapping av arbeidet med en offentlig tannhelsetjenestereform må derfor prioriteres.

■ I innspillene til statsbudsjettet for 2010 foreslår Fagforbundet at regjeringa gjeninnfører ungdomsgarantien som forutsatt i Soria Moria-erklæringen.

■ I innspillene til statsbudsjettet for 2010 etterlyser Fagforbundet en sosial boligpolitikk for flere grupper og krever endringer for å få sterkere offentlig styring. Husbanken må styrkes kraftig. Regjeringa må utrede hvordan boligmarkedet kan prisreguleres og se på modeller i samarbeid med borettslag. Regjeringa må finne ordninger som gjør det mulig å komme inn på boligmarkedet og forby salg av leiligheter som i praksis er gjeldsfeller. Studentboliger må planlegges i større skala.

■ Fagforeningene i Vest-Agder har gjennom årsmøtevedtak i januar bevilget cirka 50 000 kroner til søsterorganisasjonen Confederación General UNE i Nicaragua. Pengene går til å gi ut et nyhetsbrev, og nå har første utgave av «el Boletín Informativo El Servidor Público» kommet. På forsida står Fagforbundets logo, og et bilde av leder i Vest-Agder Roy Gyberg sammen med UNE-leder Licenciado Domingo Pérez. Fagforbundet Vest-Agder samarbeider med Fagforbundet Sogn og Fjordane og LOs internasjonale avdeling om solidaritetssamarbeidet med UNE.

Sykehus tar tilbake ambulanser

Sykehuset Innlandet HF har vedtatt å ta over driften av alle ambulansene i Hedmark og Oppland. – En gledelig seier for Fagforbundet, sier foretakstillitsvalgt Jorunn Olsen.

Størsteparten av fylkenes 52 ambulanser har inntil nå vært drevet på kontrakt av private utøvere, humanitære organisasjoner og en kommune, mens sykehuset selv allerede driver elleve ambulanser. Sykehusledelsen peker på at ambulansetjenesten er en viktig del av et helhetlig tilbud av offentlige helsetjenester til befolkningen. Når Sykehuset Innlandet nå etter mange års

ILLFOTO: KARI-SOFIE JENSEN

dragkamp skal overta driften av hele ambulansetjenesten selv, blir det gjort gradvis i løpet av 2011–2013. Fagforbundet ønsket en raskere overtakelse.

– Vedtaket om å bruke flere år betyr

at det blir en anbudsrunde til for noen av ambulansene. Det koster penger, og kan føre til at ansatte på ulike ambulanser ender med ulike ansettelsesvilkår, advarer Jorunn Olsen.

Håndbok for tillitsvalgte etter vedtektene

- Hva er Fagforbundets verdigrunnlag?**
- Hva er en plasstillitsvalgt?**
- Hva er en hovedtillitsvalgt?**
- Hvem velger verneombudet?**
- Hva kreves av en fagforeningsleder?**
- Hva er forretningsorden?**
- I hvilke saker har en tillitsvalgt taushetsplikt?**
- Hva er fagforbundets rammemodell?**
- Hvem er riksmeklingsmannen?**
- Inviteres eller innkalles det til møter?**
- Hva er Fagforbundets stipendordning?**
- Hva er fagligpolitisk samarbeid?**
- Hva er fagforeningsknusing?**
- Hva er forskjellen på politisk streik og boikott?**

Kan du svarene på disse spørsmålene uten å tenke deg om, så trenger du kanskje ikke lese videre. For alle oss andre: *Håndbok for tillitsvalgte etter vedtektene* er i trykken nå. I tillegg legges den ut på Tillitsvalgtnett, med aktive lenker til nyttige sider.

Håndboka gir svar på alle disse spørsmålene og en rekke andre spørsmål. Den er ment som et hjelpemiddel for tillitsvalgte. Fagforbundet har tillitsvalgte på de aller fleste arbeidsplasser vi organiserer ansatte. Vi regner at vi til enhver tid har ca 17 000 tillitsvalgte. Hvert år, på årsmøtene, blir det valgt mange nye. Det dreier seg antakelig om to-tre tusen nye

hvert eneste år. Noen av de nyvalgte er helt uten tillitsvalgterfaring.

Fagforbundet satser på de tillitsvalgte og ser at dyktige, informerte og skolerte tillitsvalgte er de viktigste ambassadørene for forbundet. I tillegg er de den viktigste medlemsfordelen. For at nye tillitsvalgte skal kunne gjøre en god jobb for medlemmene og føle seg trygge i jobben, tar Fagforbundet ansvaret for å skolere og oppdatere tillitsvalgte.

Håndboka er et nyttig ledd i arbeidet og en selvfølge i bokhylla.

KARI-SOFIE JENSEN | kari-sofie.jensen@fagforbundet.no

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet
OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no
ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no
FAGREDAKTØR: maria.wattne@fagforbundet.no
I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no
nina.monsen@fagforbundet.no
geirmund.jor@fagforbundet.no
kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

LAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no
berit.paulsen@fagforbundet.no
REDAKSJONEN AVSLUTTET: 4. mai 2009
OPPLAG: 18 500
TRYKK: Aktietrykkeriet

ISSN: 1891-2184

FOTO: PER TORMOD NILSEN, FAGBLADET

Knut Ivar Egset

I oktober ble han kåret til årets tillitsvalgt i Møre og Romsdal. Han stod midt i en flerårig, særdeles vanskelig konflikt om omstilling i helseforetaket. 180 ansatte hadde fått beskjed om at de ville bli overtallige. Arbeidstilsynets rapport fortalte om et arbeidsmiljø så ille at tilsynet truet med dagbøter på opptil 40 000 kroner. Ledelsen har mobbet, suspendert, frosset ut, tilsidesatt og systematisk tatt arbeidsoppgaver fra ansatte som var uønsket.

– Det har vært ekstremt tøft og saken er ikke over ennå. Men jeg er utrolig stolt over at vi unngikk oppsigelser. Vi trodde ett hundre ansatte skulle miste jobben, men arbeidsgiver måtte bare gi seg, sier Knut Ivar fornøyd.

Samhold er nøkkelen

– Vi har holdt sammen i stormen som har rast i snart tre år nå. Under nedbe-

manninger har det lett for å bli intern strid, men vi har greid oss, mye takket være tett hjelp fra den politiske ledelsen i Fagforbundet og kompetansesenteret. Tett samarbeid gjør oss sterke og godt forberedt – da vinner vi fram. Vi har hatt tett dialog med en veldig engasjert ledelse i Fagforbundet og kompetansesenteret. Vi har hatt mange, mange medlemsmøter der vi har gitt medlemmene råd, alltid med kompetansesenteret til stede. Dette har gjort at medlemmene har følt seg trygge, forklarer han.

Politisk press

Det har ikke bare vært lett. Knut Ivar har ansvaret for den daglige kontakten med arbeidsgiver. Mot slutten av 2008 fikk de andre tillitsvalgte varsel om oppsigelse. Dermed var de inhabile i alle sakene som pågikk, og hadde det fått fortsette, ville han blitt stående aleine. Men ledel-

oss aktuell tillitsvalgt

oss@fagforbundet.no

– At vi er så godt organisert, er nøkkelen, sier Knut Ivar Egset, hovedtillitsvalgt i Helse Nordmøre og Romsdal helseforetak (HF). I mer enn to år har han vært i stormens sentrum under en usedvanlig tøff omstillingskonflikt. Nylig ble det klart at ingen mister jobben i voksenpsykiatrien.

sen måtte trekke oppsigelsesvarslene tilbake. Ikke bare for de tillitsvalgte, men i alle de 180 sakene.

– Det ble et kjempepress fra alle kanter: Fra LO, Legeforeningen, departementet og fra den politiske ledelsen i Norge. Jeg tror ledelsen innså at Fagforbundet ville ta hver eneste sak inn for arbeidsretten, og vinne. Derfor endte det med at alle får beholde jobben.

Deler prisen

– Jeg hadde aldri, aldri greid det aleine, understreker Knut Ivar. Han deler gjerne prisen med hele det dyktige tillitsvalgt-korpset: – Vi får mye skryt. Medlemmene er godt fornøyd med jobben vår. Vi prøver alltid å komme til bunns i sakene. For medlemmene er ingen saker «små».

MARIA WATTNE | maria.wattne@fagforbundet.no

OSS nytt om navn | oss@fagforbundet.no

Leder i Fagforbundet Buss- og Sporveisbetjenings Forening (BSF) i Trondheim, **OLE ROGER BERG**, forteller at 25 prosent av medlemmene i BSF-styret har utenlandsk bakgrunn: **JALIL VAHEDEI** kommer fra Afghanistan, **FROBISHER KASIRYE** fra Uganda og **GABRIEL ESCOBAR NEIRA** er fra Chile. Den fjerde er **ROLAND KNUTSSON** som kommer fra nabolandet vårt, Sverige.

Fagforbundet Sør-Varanger har fått ny leder, **BJØRN SVALASTOG**. Bjørn er også nylig gjenvalgt leder for SKKO i Fagforbundet Finnmark.

I Fagforbundet Sør-Trøndelag ble opplæringsansvarlig **JUDITH REFSNÆS** takket av etter at hun hadde bestemt seg for ikke å ta gjenvalg. **TARJEI LEISTAD** ble valgt som ny opplæringsansvarlig. Ny SKA-leder er **TURID KROSBY** og ny SKKO-leder er **UNNI AASBERG**.

I Fagforbundet Sveio er **FRANK MARTIN FALKEID** valgt til ny plasstillitsvalgt i Ekrene barnehage.

Fagforbundet Sveio gratulerer **SOLVEIG HELENE AASEN** med kontorfabrev og med ny jobb i Hauge-sund. Hun har hatt flere verv i foreninga: kasserer, Fane2-ansvarlig, SKA-leder

og plasstillitsvalgt for teknisk- og kontorpersonale.

BAHAR AYDAR, nyvalgt ungdomstillitsvalgt i Fagforbundet Rælingen, fikk en pangstart på «karrieren» sin. Bahar er 19 år og jobber i Torva barnehage. Hun fikk med seg Fase 1-kurs med av-

slutning 10. mars før sitt første styremøte 16. mars, og var med på felles styreseminar for fagforeningene på nedre Romerike 31. mars og 1. april.

Det har vært årsmøter og her er noen nyvalgte lokale ledere fra Oslo: **KNUT-WILLIAM LUND RUSTAD** i Oslo Kommunale Skolesteinsfeieres Forening, **FAUZIA HUSSAIN** i Plan- og bygningsetatens Fagforening, **INGEBORG WÆTNING** i Grünerløkka Fagforening, **BJØRN THORSRUD** i Oslo Brannkorpsforening og **ARE SAASTAD** i Fagfor-

oss kurs & konferanser

Gratis fagdag om varsling

Fagforbundet Oppland inviterer til fagdag om varsling den 7. mai på Sykehuset Innlandet i Lillehammer. Forbundsadvokat Nils Lie skal blant annet snakke om grensa mellom lojalitetsplikt og ytringsfrihet og framgangsmåten ved varsling. Han vil også gå gjennom noen konkrete varslingssaker. Les mer på nettsidene til Fagforbundet Oppland.

Alvor og humor i Nordland

Fagforbundet Nordland har fagdag for medlemmer i Seksjon helse og sosial i Folkets hus i Bodø den 6. mai. Fagdagen arrangeres i samarbeid med Kommunal Kompetanse og foreleser Torleif Lundquist skal snakke under overskriften «med klar tale, humor, alvor og faglig påfyll». Se nettsiden til Fagforbundet Nordland for påmelding.

Sentral arkivkonferanse

6.–7. mai i Fagforbundets hovedkontor i Oslo, Keysergate 15. Konferansen åpnes av SKA-leder Gerd Eva Volden. Tor Breivik, underdirektør i Riksarkivet skal forelese om kommunens arkivforpliktelser og redskaper, konsulent Else Marie Moe skal snakke om offentlighetsloven og arkiv, og seniorrådgiver i Datatilsynet, Aslaug Bendiksen skal ta for seg personvern og hvordan håndtere sensitive opplysninger. For mer informasjon se SKAs nettsider. Konferansen arrangeres i samarbeid med Kommunal Kompetanse.

Aksjeloven og styrearbeid

Fagforbundet Oslo arrangerer 14. mai kurs i aksjeloven og styrearbeid i Fagforbundet Oslos lokaler. Hensikten med kurset er å sette tillitsvalgte i stand til å utøve vervet som styrepräsentant, få kunnskap og trene på ferdigheter i styrearbeid. Kurset inneholder temaer som: Hvordan velge styremedlemmer, styrets ulike roller, formaliteter i styrearbeid, forretningsetikk og meg som ansatte-representant og forholdet til egen organisasjon. Se kurskatalog på nettsidene til Fagforbundet Oslo.

Fagdag SHS i Akershus

Fagforbundet Akershus ved Seksjon helse og sosial, inviterer ansatte innenfor PU-omsorgen til fagdag om psykoser og personlighetsforstyrrelser hos mennesker med utviklingshemning. Foreleser er Anne Gro Innstrand, spesialist i klinisk psykologi/habilitering. Tid og sted: Onsdag 13. mai klokka 09.00–15.00 på nye AHUS. For flere opplysninger se nettsiden til Fagforbundet Akershus.

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!